

כב א מיי פ"ב מהל' קוטה הלכה ב':

תוספות שאנץ

וב"ה סברי לאו כגבוי דמי והויא לה היא תובעת כתובתה מספק דדילמא זנאי הלכך אינהו ודאי ודיא ספק ואין ספק מוציא מדי ודאי ועליה להביא ראיה שלא זינתה ליה. מחלוקת בעקרה וזקנה פ"ה מחלוקת דפליג רבי אליעזר ואמר (ל) ראיה לקיימה היא דיכול לישא אשה אחת אבל אילונית כי נמי ראיה לקיימה היא מיהו לא שתא מהאי טעמא דראיה להריון בעינן ועקרה ע"י מכה (ג)

(ב) ז"ל ואמר דיכול לישא אשה אחת כי בעקרה חזקה דליכא למימר אינה שומה אלא טעמא משום דלא חזיא לקיימה ענה פליג ר"א ואמר וכו'.

(ג) חזקה מיהו דעת הריון הוא קודם לכן אבל איילונית מנענא אמה לקיימה היא ולא חזיא.

משום דזיקת נשואה עושה ספק נשואה אלמא דמספיקא אמרי ב"ש יחלוקו ולא מוקמי לכולהו נכסי בחזקה יורשי האשה מטעם שטר העומד לגבות כגבוי דמי י"ל גבי נפל הבית עליו ועל אצו לא היו לזן נכסים אלא שהיא אומרת האב ראשון מת וירש הבן ושמעבדו לכמותה הם ודאי נכסי האב לא עמדו מעולם ככה האשה ואעפ"כ כיון דלאמר כגבוי דמי הרי הוא ספק אם האב מת ראשון ועמדו הנכסים בחזקה או הבן מת ראשון ואין לה צאומם נכסים כלום ונחזקה היורשין הן הלכך ספק הוא אם עמד שטר שלה לגבות מאותן נכסים כלל הלכך חולקין וכן נפל הבית עליו ועל אשתו ספק אם היא מתה ראשונה וירשה הבעל שלא יורשה בן זמנה וכן גבי שומרת יבם שמתה אמה האיל והללו בן זין לירש והללו בן זין לירש יחלוקו אבל הכא שהיא צריכה והמתנה ניתן לגבות לאחר מימת הבעל דכיון דממא כגבויה על היורשין להביא ראיה צינתה וכה"ג אומר בפרק החולץ (יבמות דף נח:.) רישא דלימא לדידה הויא לה איהי ודאי ואינהו

ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי סיפא מתה הללו בן זין לירש והללו בן זין לירש: **ב"ת** ה"ל אומרים או שותות או לא נוטלות כתובתן.

ב"ה החולץ (ג"ו) מפירש מתוך שלא שומות לא נוטלות כתובתן ולא ידענא בנכסי לאן ברזל מאי קא סבר ב"ה דבפ' מי שמת (ב"ב דף קנח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקה עומדות ופי' נכסי לאן ברזל ופליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הבעל או בחזקת יורשי האשה ובר קפרא תני הללו בן זין לירש והללו בן זין לירש יחלוקו אבל הכא שהיא צריכה בחזקה הן עומדות או דלמא כיון דאחריותם היו על הבעל היו בחזקה ול"ש ושייכא בפלוגתא דהתם וצנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי להו בחזקת יורשי האשה וכ"ש הכא דאפי' ודאי זינתה לא הפסידתה כדאמר בפרק אלמנה ניוזיית (כתובות דף קא.) היוצאת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויוצאה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש ממניתינן מפלוגתא דרב הונא ורבי יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף ק"ב.) מנה לי בידך והלה אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת ברי אבל הוא אינו יכול לטעון טענת ברי ותהוי מיוצאת דרב הונא י"ל מאחר שהתורה עשאה ספק עד שתשמה אינה יכולה לטעון טענת ברי ופלוגתא דמנאי' התם הנושא את האשה ולא מאל לה בתולים לא שייכא להכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמת אותו שטר מעולם לא עמד לגבות שהרי הבעל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר לביבא דב"ה העמד אשה על חזקה ואימור לא זינתה שהרי רגלים [לדבר] שקינא לה ונסתרה והכמוז הוציאה מאותה חזקה ועשאה ספק:

וב"ה סברי שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי: דמיו: מעוברת חבירו כו': אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא מחלוקת בעקרה וזקינה אבל איילונית דברי הכל לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנאמר ונקתה ונזרעה ורע מי שדרכה להזריע יצאה זו שאין דרכה להזריע מיתבי (ב) המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם עד שלא כנסה נסתרה לא שותה ולא נוטלת כתובתה מעוברת

דראיה להריון בעינן ועקרה על ידי מכה וזקינה מיינא דבת הריון היא קודם לכן אבל איילונית מנענא אמה לקויה היא ולא חזיא:

גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקה עומדות ופי' נכסי לאן ברזל ופליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הבעל או בחזקת יורשי האשה ובר קפרא תני הללו בן זין לירש והללו בן זין לירש יחלוקו אבל הכא שהיא צריכה בחזקה הן עומדות או דלמא כיון דאחריותם היו על הבעל היו בחזקה ול"ש ושייכא בפלוגתא דהתם וצנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי להו בחזקת יורשי האשה וכ"ש הכא דאפי' ודאי זינתה לא הפסידתה כדאמר בפרק אלמנה ניוזיית (כתובות דף קא.) היוצאת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויוצאה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש ממניתינן מפלוגתא דרב הונא ורבי יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף ק"ב.) מנה לי בידך והלה אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת ברי אבל הוא אינו יכול לטעון טענת ברי ותהוי מיוצאת דרב הונא י"ל מאחר שהתורה עשאה ספק עד שתשמה אינה יכולה לטעון טענת ברי ופלוגתא דמנאי' התם הנושא את האשה ולא מאל לה בתולים לא שייכא להכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמת אותו שטר מעולם לא עמד לגבות שהרי הבעל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר לביבא דב"ה העמד אשה על חזקה ואימור לא זינתה שהרי רגלים [לדבר] שקינא לה ונסתרה והכמוז הוציאה מאותה חזקה ועשאה ספק:

ב"ת ה"ל ארוסה פרק רביעי סוטה (ב"ב דף ק"ב.) אי קשיא מהא דאמר ב"ה המקנא (ב"ב דף ק"ב.) יתומים אמרו לנו השבחנו וב"ה אומר אביכם השביח על מי להביא ראיה סבר רב הונא למימר ארעא בחזקה יתמי קיימא ועל ב"ה להביא ראיה אמר ליה ההוא סבא הכי אמר ר' יוחנן על היתומים להביא ראיה מאי טעמא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי נייתי ראיה וישקול וכו' ויחנן שבח בית הלל ועבד כב"ש יש לתרץ הכא דהשעבוד עמנו של כתובה עומד בספק לא קיימא ארעא לגוביינא אמרי ב"ה דלאו כגבוי דמי אבל התם היתומים מודו לב"ה בקרקע עמנו שהוא משועבד לו ואינם מעבדין לפניו הקרקע הלכך אפילו בית הלל מודו דבכה"ג כגבוי דמי ולא קיימא ארעא בחזקת יתמי וכיון דלא קיימא בחזקת יתמי על היתומים להביא ראיה מן השבח דומיא דעיר ואילן דמייתי עליה ספק זה קודם ספק זה קודם קוץ ונותן דמים אלמא כיון דלמיקץ קאי דצין אם קדם האילן צין אם קדם העיר קוץ אלא שאם קדם האילן קוץ ונותן דמים אמרי ליה זיל קון ודמי אייתי ראיה ושקול גבי הא ארעא נמי אמרי לימני בצו ליה ארעא לב"ה דהא לגוביינא קיימא ושבח אייתו ראיה ושקילו מפי מורי"ה: **ל"א** בגבוי דמי. הכא לא שייכא כל הני פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דפליגי בפרק השואל (ב"ב דף ק:.) דכל העומד לבזור (ב) כבזור דמי ופלוגתא דר' שמעון בן גמליאל ורבי פרח קמא דסנהדרין (דף טו.) ובפרק השולח (גיטין דף נט.) בכל העומד לגזוז ופלוגתא דרבי שמעון ורבנן בפרק המנחות והנסכים (מנחות דף קב:) כל העומד לזרוק חרוק דמי וכן לפדות ולשקוף דלאו בחדא מחיתא נחת להו דהכא ב"ע מודו דאמרי' לאו כגבוי דמי והעמד ממון בחזקת בעליו שהרי לריך דיינין ולאו בידו הוא כדאמר גבי גר מי יימר דמודקקין ליה בי דינא וטעמא דר' מאיר כבזרות דמין משום דבידו ואין לריכין לגופן הלכך לא חשיב להו כקרקע והכי אמר בפרק בהמה המקשה (חולין דף עג.) גבי ידות הכלים דאין מטבילין אלא עד מקום מדה משום דעומדין ליקלץ וגבי שער העומד לגזוז אמר בפרק קמא דסנהדרין (דף טו.) דמודה רבי מאיר דלאו כגזוז דמי משום דאשכחיה אשבח כל מה דקאי ומיהו רבן שמעון בן גמליאל פליג ואמר כגזוז דמי דלא עביד איניש דשביק ליה והני דרבי שמעון טעמא אחרתא אית ביה ולא אמר אלא במקום מניה כגון זריקת דם ופדיית פרה כשמאלא אחרת נאה ממנה ושריפתה אבל בהני דרבי מאיר ורשב"ג לא שייך האי טעמא והא דאמר גבי שופר של עבודת כוכבים בפרק ראיהו בית דין (ר"ה דף כח.) וגבי לולב של אשירה (סוכה דף נא:) ומנעל בפרק מצות חליצה (יבמות דף קב:) כמותי מכמת שיעוריה אפי' רבנן מודו משום דאיסור הנאה הוא ולא הוי אלא כעפרא דארעא בעלמא וליכא שיעורא ופרה חיצת הקדש מהני וזריך עיון כלאי הכרס אמאי מטמאין טומאת אוכלים ולא אמר כמותי מכמת שיעוריה הלכך ליכא לדמיוי להדדי והא דאמר בפרק גערה (כתובות דף נא.) כל העומד לקצור קצור דמי התם טעמא דלא תקנו לב"ה לגבות אלא דבר הנריך לקרקע קאת וכן פירש רש"י (ב"ב טו:) שבח המגיע לכתפים שעומד בקרוצ לקצור וזריך עדיין קאת לקרקע: **מ"י** המקנא לארוסתו. כך בריתא זו שניה בתוספתא (פ"ה) המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם משכנסה נסתרה או שומה או לא נוטלת כתובה הרובא שנשא עקרה או זקינה ויש לו אשה וצנים או שומה או לא נוטלת כתובתה (ב) מעוברת עמנו או מניקת עמנו או שומה או לא נוטלת כתובתה] כהנת ליה וישראלית שנשא לכהן לזוי וישראלית ממזרת נמינה לנתין ואשת גר לגר ועבד משוחרר ואילונית או שומה או לא נוטלת כתובתה רבי שמעון בן אלעזר אמר איילונית לא שומה ולא נוטלת כתובתה שנא' ונקתה ונזרעה ורע שראוי לזרע פרט לאילונית שאינה ראיה להזרע אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבמתו שלו עד שלא כנסה נסתרה לא שומות ולא נוטלות כתובתה הרובא (ב) שנשא עקרה וזקינה ואין לו אשה וצנים לא שומות ולא נוטלת כתובה מעוברת חבירו ומניקת חבירו לא שומות ולא נוטלות כתובה] רבי אלעזר אמר יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן:

(א) שנשא

(א) [מוספי פ"ה, ט] שיין לעיל במשנה, א [קדושין סב:], ד [ועי' היטב מוס' ב"ק נב: ד"ה שמת ומוס' ב"ב מנ: ד"ה שמת, ט] רש"י, ו [רש"י],

תורה אור השלם
1. ואם לא נטמאה האשה וזקנה הוא ונקתה ונזרעה ורע: במדבר ה כח

הגהות הב"ה
(א) תוס' ד"ה לאו וכו' דכבצורות דמין: